

הרוב המוחלט של הפנסיונרים בישראל לא נפגע מהמפולת

מי שצפויים להיפגע הם מקבלי קצבאות בביטוחי החיים; הפנסיונרים של הקרנות החדשות ייפגעו אם המפולת תחמיר עד סוף השנה

מאת מירב ארלוזורוב

« הרוב המוחלט של הגמלאים מקבלי קצבאות הפנסיה בישראל לא נפגעו מהמפולת בשוק ההון. הכוונה היא בעיקר למקבלי קצבאות הפנסיה מקרנות הפנסיה הוותיקות, שלא נפגעו כלל. מי שלא נפגעו עד כה – אבל עלולים להיפגע אם המפולת תחמיר – הם מקבלי קצבאות הפנסיה מקרנות הפנסיה החדשות. לעומת זאת, מקבלי קצבאות הפנסיה מתכרות הביטוח ספגו את מלוא הירידות בשוק. במורה גם מי שמושך את הפנסיה שלו בתשלום חדשעמי – ביטוחי

**קרן מקפת מושקעת 40%
באג"ח של ממשלת ישראל, 12%
באפיקים שקליים, 30% באג"ח
עם תשואה מונטחת ורק 10%
בונסים בעלי סיכון**

נספי מבוטחי חברות הביטוח מנוהלים יחד עם תיק ביטוח החיים הכללי, לכן המבוטחים יחוו על בשרם את מלוא הירידה בתיק - 10% מתחילת 2008

חיים וקופות גמל – וצפוי לפרוש בחודשים הקרובים.

הקרנות הוותיקות – תלויות רק במדד

הרוב המוחלט של מקבלי קצבת פנסיה חודשית, כ-220 אלף פנסיונרים, הם גמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות. בקרנות אלה קצבת הפנסיה אינה קשורה כלל לנעשה בשוק ההון – הקצבה מושפעת רק משינויים במדד המחירים לצרכן. למעשה, הקצבה של מקבלי הפנסיה בקרנות הוותיקות עורכנה רק לפני חודש, באוגוסט 2008, אבל היא עורכנה כלפי מעלה – לאחר שהמדד עלה במצטבר ביותר מ-4.25%. הפעם הבאה שבה הקצבה שלהם תעורכן שוב, כלפי מעלה בלבד, היא רק בעוד שנתיים, או קודם לכן, אם המדד יעלה במצטבר ביותר מ-4.25% נוספים.

כל השאר תלויים בשוק ההון

לעומת המאסה הגדולה של הפנסיונרים בקרנות הפנסיה הוותיקות, בכל שאר גופי החיסכון הפנסיוני מספר הגמלאים המקבלים קצבאות פנסיה חודשיות נמדד באלפים בודדים. הכוונה היא גם לקרנות הפנסיה החדשות, שהן קרנות צעירות שהוקמו ב-95' ולכן כמעט שאין להן גמלאים, וגם

לחברות הביטוח, שמרבית מבוטחי ביטוחי החיים שלהן מושכים את הפנסיה במשיכה חד-פעמית (הונית) עם הגיעם לגיל פרישה – ולא כקצבה חודשית. שתי קבוצות הגמלאים הקטנות הללו, עם זאת, מושפעות מהמפולת – מאחר שכספי הקצבה שלהן מושקעים בשוק ההון. למרות זאת, מצבן שונה באופן מהותי.

בינתיים תשואה חיונית בקרנות החדשות

בקרנות הפנסיה החדשות כספי הגמלאים מנוהלים בנפרד מכספי קרן הפנסיה (כספי העמיתים הפעילים, שעדיין לא פרשו לגמלאות), והם מושקעים אך ורק בנכסים חסרי סיכון. כך, בקרן הפנסיה מקפת מושקעים 40% מכספי הגמלאים באיגרות חוב של ממשלת ישראל, 12% באפיקים שקליים ועוד 30% באיגרות חוב נושאות תשואה מובטחת של המדינה (אג"ח מיועדות) – תשואה ריאלית של 4.8%. רק כ-10% מכספי הגמלאים מושקעים בנכסים בעלי סיכון – 4% במניות, ו-6% באג"ח חברות (אג"ח קונצרניות).

בהתאם, כספי הגמלאים בקרנות הפנסיה החדשות רשמו תשואה חיונית מתחילת השנה. אלא שהתשואה הזו מושווית לתשואה חיונית של 3.7%, שהיא התשואה שקרנות הפנסיה מניחות בעת החישוב של הקצבה החדשה. נכון לסוף ספטמבר, התשואה של כספי הגמלאים בקרנות הפנסיה החדשות היא

המדינה מצילה את קרנות הפנסיה: הפסידו רק 3% מתחילת השנה

שנצבר בהן (לפי הרפורמה שנערכה בקרנות הפנסיה ב-2003, שבמסגרתה הולאמו קרנות הפנסיה מידד ההסתדרות והמדינה התחייבה לשאת בגירעון שלהן). בחלק מהסיוע מקבלות קרנות הפנסיה הוותיקות מדי המדינה הבטיחה לתשלום של 70 מיליארד שקל (מתוך 210 מיליארד שקל נכסי קרנות הפנסיה הוותיקות) – וזאת בהבטחה לתשואה של 4%. לפיכך, הרוב הגדול של נכסי קרנות הפנסיה הוותיקות מוגן על ידי המדינה – ורק 55 מיליארד שקל מתוך 210 מיליארד שקל מושקעים בשוק ההון. מירב ארלוזורוב

האחרים, הוא ההגנה שמעניקה להן המדינה. מדובר בהגנה בדמות איגרות חוב מיבטחות תשואה (אג"ח מיועדות), שהמדינה מוכרת לקרנות הפנסיה. הקרנות החדשות נהנות מאג"ח מיועדות, עם תשואה ריאלית מובטחת של 4.8%, על 30% מהשקעותיהן. הקרנות הוותיקות נהנות מאג"ח מיועדות, עם תשואה ריאלית מובטחת של 5.6%, על 63% מהנכסים שלהן. בנוסף, נהנות קרנות הפנסיה הוותיקות בלבד מההגנה הייחודית בדמות הסיוע שהן מקבלות מהמדינה בגין הגירעון ההיסטורי

« מצבם של החוסכים הפעילים בקרנות הפנסיה (מי שעדיין לא פרישו לגמלאות) טוב ממצבם של מי שחוסכים דרך ביטוחי חיים או קופות גמל – אבל גם הם אינם רוויים נחת השנה. על פי ההערכה של קרנות הפנסיה, עד לסוף ספטמבר ספגו הקרנות הפנסיה של כ-3%. זהו הפסד קטן בהרבה מהפסד צפוי של כ-10% לחוסכים דרך ביטוחי חיים וקופות גמל, אבל גם הוא הפסד כבד. מה שהציל את קרנות הפנסיה מהצגת הפסד כבד יותר, ודו"ד מה יותר לזה של מכשירי החיסכון הפנסיוני

מצום של הפנסיונרים בעקבות המפולת

נפגעו

■ גמלאים של חברות הביטוח, מקבלי קצבה – הקצבה קטנה במלוא ההפסדים שהיו בשוק

לא נפגעו

■ גמלאים של קרנות הפנסיה הוותיקות – לא נפגעו כלל

■ גמלאים של קרנות הפנסיה החדשות – לא נפגעו עדיין. עלולים להיפגע אם המפולת תחריף עד לסוף השנה

■ מבוטחים בביטוחי חיים וקופות גמל שיפרשו לגמלאות השנה ומקבלים את הפנסיה כמשיכה חד-פעמית. סכום החיסכון שנצבר קטן במלוא ההפסדים שהיו השנה

כנראה 3.7%, מה שאומר שכרגע לכספי הגמלאים השיגו בדיוק את התשואה שנקבעה להם – ולכן אין צורך לערוך עדיכון בקצבה. עם זאת, אם הירידות בשוק יימשכו, והתשואה בסוף השנה תהיה נמוכה מ-3.7% – עלולה להיות שחיקה בקצבה המשולמת. בקרנות הפנסיה החדשות מדגישים כי לקרנות יש גם קרן עודפים של כ-1% – כך שהתשואה השנתית צריכה להיות נמוכה מ-2.7% בטרם יידרש עודכון כלפי מטה של הקצבאות.

בעלי ביטוח חיים נבר הפסידו נסך

בעוד מצבם של מקבלי קצבאות מקרנות הפנסיה עדיין שפיר, הדברים אינם נכונים לגבי מקבלי הקצבאות בחברות הביטוח (ביטוחי חיים). כספי הגמלאים של חברות הביטוח מנוהלים יחד עם תיק ביטוח החיים הכללי, מה שאומר שמקבלי הקצבאות יחוו על בשרם את מלוא הירידה שנרשמה בביטוחי החיים – ירידה של קרוב ל-10% מתחילת השנה.

זאת ועוד, מי שצפויים להיפגע קשה מהמפולת הם כל מי שייצאו לפנסיה בחודשים הקרובים ואשר הפנסיה שלהם משולמת כתשלום חד-פעמי. הכוונה היא למרבית המבוטחים בביטוחי החיים, וכן למבוטחים דרך קופות הגמל. אלה יראו את החיסכון הפנסיוני שלהם מצטמק במלוא ההפסדים שנספגו השנה. עם זאת, יש לציין כי בשנים הקודמות ראו אותם מבוטחים רווחים נאים שנצברו בחיסכון הפנסיוני שלהם, בעקבות העליות החדות שהיו בכורסה בחמש השנים האחרונות.